

# Kareli

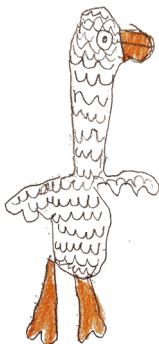
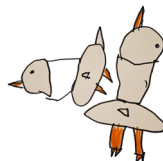
časopis Knihovny K. H. Máchy v Litoměřicích, 2024



Časopis Karel Hynek Mácha 2024 vydává  
Příspěvková organizace  
Knihovna Karla Hynka Máchy v Litoměřicích,  
Mírové náměstí 26, 412 01 Litoměřice  
@: info@knihovnalitomerice.cz  
tel.: 416 732 453  
www.knihovnalitomerice.cz

**Editorka:** Mirka Matušková  
**Redakce:** Helena Hošková, Mirka Matušková,  
Martina Vondráková  
**Grafická úprava a sazba:** Helena Hošková  
**Foto:** archiv knihovny, Miroslav Zimmer  
**Ilustrace na obálce:** „Kavárna“, Michal Grunt  
**Ilustrace uvnitř obálky:** Kresby našich dětských  
čtenářů u příležitosti svátku svatého Martina  
**Ilustrace uvnitř čísla:** Helena Hošková  
**Tisk:** Knihovna KHM

ISSN 1803-7313  
Evidenční číslo Ministerstva kultury ČR E 18798



<b>OBSAH</b>	Úvodní slovo	01
	Akce 2024	02
	Za inspirací do Berlína	06
	Knihovnické zlato	08
	Legrace v knihovně	10
	Proměna na dětském	12
	Máchovou stopou – literární příloha	14
	Michal Grunt – rozhovor s malířem	26
	Co čtou a co poslouchají – anketa	30
	Výstavy	32

Milí čtenáři,

mám velkou radost, že jste si opět po roce našli cestu k občasníku Karel Hynek Mácha. Na jeho stránkách se každoročně setkáváme na podzim – v době, kdy knihovnická sezóna vrcholí a počasí přímo láká k posezení s dobrou knihou, k začtení se a příjemnému rozjímání, zatímco se venku snáší listí nebo bubnuje déšť.

Podzim má v sobě něco, co nás přirozeně sblížuje. Možná je to tím, že během Dušiček vzpomínáme na ty, kteří už s námi nejsou. Možná nás inspiruje příběh svatého Martina, jehož příklad laskavosti přežil staletí. Nebo je to blížící se advent, kdy se těšíme na kouzlo Vánoc? A možná nás k zastavení vede mlhavé počasí a brzké stmívání, které po hektickém létě přináší klid a trochu nostalgie. Kdo ví? Možná je to od každého trochu.

Co je ale opravdu důležité, je tuhle příležitost nepromarnit – na chvíli se zastavit a dopřát si klid. Právě v takových momentech máme šanci upevnit vztahy s lidmi kolem sebe – třeba právě při společném čtení, povídání u šálku horkého čaje nebo při vzpomínkách, které se nám vracejí.

Mám jedno přání: abychom tento čas nevyužívali jen k setkávání, ale i k tomu, abychom byli k ostatním laskaví. Možná zjistíme, že vlídnost, sdílení a pocit pospolitosti jsou těmi nejcennějšími poklady, které si můžeme odnést do dalších měsíců. Přeji vám krásný podzim plný přátelských setkání, dobrých knih a radosti ze vzájemné blízkosti.

Martina Vondráková



## Naplno v roce **2024**

**Stránky této brožury by sotva stačily, kdybychom měli vyjmenovat všechny akce, které jsme pro vás v tomto roce připravili.**

Snad už je všeobecně známo, že knihovna není jen místem, kde si půjčíte knihu nebo si sednete k učení, ale je i kulturním místem se širokým záběrem a s vlastní komunitou lidí okolo. Vybrali jsme tedy tři velké akce, které nás možná odlišují od ostatních knihoven, stály nás také nejvíce úsilí a příprav a zkrátka jsou naše! A hlavně díky vám patřily mezi ty nejvíce navštěvované.

# 28/04

**Nová tradice knihovny:  
kníží festival ZÁLOŽKA**



Byla neděle, jediný den v týdnu, kdy obvykle v knihovně nikdo není. Přesto se už od rána všechna patra knihovny zaplnila knihami, stánky a lidmi. Konal se totiž první ročník knižího festivalu ZÁLOŽKA, který do Litoměřic přivedl autory, nakladatele a čtenáře především ze severu Čech. Festival nabídl nejen širokou škálu knih převážně malých nakladatelství, ale i pestrý doprovodný program, který přitáhl návštěvníky všech věkových kategorií.

Více než dvacet vystavovatelů zaplnilo prostory knihovny stánky s knihami. Pro děti byly připraveny tvořivé workshopy a autorská čtení, dospělí se mohli zúčastnit besed, například s nevidomou autorkou Annou Burdovou, rabinem Davidem Maxou nebo spisovatelkou Barborou Šťastnou a dalšími zajímavými hosty. O závěrečnou a pohodovou tečku se postaral ústecký hudebník Will Eiffel, který zahrál a zazpíval před budovou knihovny.

Festival byl příležitostí nejen pro autory a nakladatele, ale také pro milovníky knih, kteří si mohli zakoupit hodnotné kniží tituly nebo ochutnat výběrovou kávu a dezerty. Na zkoušku jsme totiž upravili oddělení registrace jako kniží kavárnu, kde zákusky vlastní výroby nabízely Zuzana Andrášová a Veronika Křížová, účastnice známé televizní soutěže. Kávovaru vládla Petra Dostalová a nechyběl zde ani stánek s originálními šitými výrobky Ollie Design a motivačními diářmi Olgy Buškové.

„ZÁLOŽKA byla pro nás novým formátem a máme radost, že se osvědčila. Doufáme, že se stane novou tradicí,“ řekla ředitelka knihovny Martina Vondráková. Velký dík patří všem vystavovatelům, Cechu nakladatelů i všem účinkujícím. Jejich seznam najdete na našem webu.

Druhý ročník ZÁLOŽKY plánujeme opět na jaro. Sledujte naše stránky, abyste nezmeškali přesný termín a místo konání!

# 30/08 – 01/09

Města čtou: umění pod širým nebem



Léto patří festivalům a jeden takový, nejen o knihách, jsme uspořádali poslední víkend na přelomu srpna a září v malebném vnitrobloku mezi Gotickým Dvojčetem a Divadlem K. H. Máchy. Tento třídní festival nabídl pestrý program, který zaujal nejen milovníky literatury, ale i ty, kteří se těší na hudbu a umění.

Páteční dopoledne zahájily prázdninové dílničky pro děti a workshop linorytu s Helenou Hoškovou. Po obědě následovalo autorské čtení Terezy Říčanové, která představila svou oceněnou knihu Kráva, a Divadlo Žižkovy voči pohádkou O odvážné princezně Karolíně rozveselilo všechny generace.

V sobotu pokračoval program workshopem Hrátky s drátky Ireny Hejhalové a autorským čtením Klubu tvůrčího psaní Spolku LiPen s doprovodem hudebního uskupení Druhý dech. Kromě toho proběhla beseda s Evou Dolejšovou a parkouristou Tomášem Zonygou, který svými triky ohromil publikum. Akrobatka Alžběta Tichá předvedla svou virtuozitu ve třech sólových vystoupeních a Daniel Sywala přenesl svou přednáškou posluchače do nefalšovaného Bělehradu.

Nedělní program pak završil koncert Nikol Fischerové s kapelou Metanoia. Velký úspěch mezi dětmi i dospělými měla kočovná herna Sládkovna, která byla k dispozici po celou neděli. Nechyběla ani pohodlná čítárna s lehátkou a swap knih.

Festival se konal současně s Filmovým festivalem Litoměřice FIFELI a programem Léto v G2 v rámci Art Districtu Litoměřice. Děkujeme za spolupráci.

## 08/11

**Svatý Martin v knihovně:  
tradice a pomoc ruku v ruce**



V pátek po zavírací době se knihovna zaplnila desítkami rodin s dětmi. Přišli s námi oslavit svátek svatého Martina. Děti vyráběly lampiony, papírové husičky, hrály hry. Připraven byl také „husí fotokoutek“ inspirovaný historkou, podle které se svatý Martin mezi těmito opeřenci ukryl před lidmi, kteří ho chtěli povýšit na biskupa.

Po setmění zamířil lampionový průvod na nádvoří biskupské rezidence. Čekal na něj Martin na bílém koni i představení ze života tohoto světce v podání žáků literárně-dramatického oboru místní ZUŠ. Sváteční a už skoro zimní atmosféru pak umocnilo světelné taneční vystoupení tanečnice Rinas Company – První sněhová vločka.

Přítomné také pozdravila ředitelka knihovny Martina Vondráková, generální vikář Radek Jurnečka a ředitelka Diecézní charity Litoměřice Adéla Švecová, která povzbudila návštěvníky programu k příspěví do dobročinné sbírky Diecézní charity Litoměřice na pomoc rodinám zasažených povodněmi.

Novinkou letošní akce byla spolupráce s místními dobročinnými organizacemi. A tak zde nabízely své výrobky např. Diakonie Litoměřice, Diecézní charita Litoměřice a SVIT či obchod Bona Fide, který spadá pod Hospic svatého Štěpána v Litoměřicích. Majitelka kavárny Nejen ZRNKO kávy, paní Lucie Seidl se zase postarala o pohodu přítomných a zajistila dostatečný přísun svatomartinských rohlíčků, punče a kávy.

Zejména děti pak netrpělivě očekávaly další slibovaný bod programu – losování výherců výtvarné soutěže Husičky. Tři vítězové si odnesli tematické ceny v podobě plyšových hus a jedna ze škol navíc získala besedu se spisovatelkou Markétou Pilátovou.

Akce byla příležitostí nejen připomenout tradice, ale také šířit myšlenku solidarity. Snad se nám to povedlo. Děkujeme všem, kteří se zapojili, a těšíme se na příští rok.

# 28/04

## Nová tradice knihovny: knižní festival ZÁLOŽKA

Majitelka nakladatelství Dynastie Anna Brzáková

a Zuzana Andrášová a Veronika Křížová v „knižní kavárně“ na oddělení registrace



**08/11**

**Svatý Martin v knihovně: tradice a pomoc ruku v ruce**

Husí fotokoutek, autor fotografie: M. Zimmer



**30/08 – 01/09**

**Města čtou: umění pod širým nebem**

Jaké je to žít s kravičkami? Tereza Řičanová četla i předváděla!



### Knihovníci vyjeli za inspirací do Berlína a Lipska

Na konci září uspořádala Knihovna Karla Hynka Máchy tradiční odborný výjezd pro knihovníky z regionu. Bylo nás 45, kteří jsme se vydali sbírat zkušenosti tentokrát k našim německým sousedům – do Berlína a Lipska. Dvoudenní program byl nabitý zážitky od začátku do konce.

Naší první zastávkou byla knihovna Humboldtovy univerzity, Jakob und Wilhelm Grimm Zentrum. Moderní budova, která připomíná kvádr, stojí poblíž berlínského nádraží Friedrichstraße. To je známé především tím, že v době rozděleného Německa odtud odjížděly vlaky na západ. Hned vedle nádražní budovy se nachází Památník slz, který připomíná dojemná loučení rodin při rozdělení Německa.

V samotné knihovně jsme měli příležitost prozkoumat několik pater a nahlédnout do každodenního provozu. Viděli jsme moderní návratové automaty, prostorné studovny, místnost pro studující rodiče s dětmi a tiché studijní boxy pro jednotlivce či malé skupiny. Seznámili jsme se také s fungováním registrace a výpůjčního systému.

Poté jsme se vydali na procházku po berlínských ulicích a navštívili městskou knihovnu, která má pobočku na Ostrově muzeí. Knihovna, vybudovaná v 60. letech 20. století, ukrývá zajímavost – část jejích skladů se nachází v bývalých koňských stájích. Při prohlídce oddělení pro dospělé jsme obdivovali haptické křeslo a starší zařízení pro potrubní poštu.

Po obědě nás čekala návštěva Bebelplatz, kde jsme se zastavili u Památníku pálení knih, k němuž došlo

10. května 1933. Památník má podobu prázdných knihovnických polic, které jsou umístěny pod skleněnou dlažbou na náměstí. Poté jsme pokračovali na jednu z neznámějších berlínských ulic – Unter den Linden, která nás zavedla až k Braniborské bráně. Někteří využili volný čas k návštěvě Státní knihovny s dechberoucí architekturou, kde byla výstava o historii knihtisku. Jiní se vydali k Památníku holocaustu, jenž tvoří obří pole různě velkých kvádrů nedaleko Braniborské brány.

Večer jsme se přesunuli do Lipska, kde nás čekal druhý den plný inspirace. Dopoledne jsme začali návštěvou městské knihovny na náměstí Wilhelma Leuschnera. Po úvodní prezentaci jsme si prohlédli všechny prostory a speciálně pro nás byla připravena výstava starých tisků. Lipská knihovna má dlouhou tradici, první písemná zmínka o městě pochází z roku 1015 a její předchůdkyně vznikla již v 15. století. Dnešní budova byla původně postavena jako muzeum a nabízí velkorysý prostor pro umístění jednotlivých oddělení, přičemž zachovává krásnou historickou architekturu. Následovala prohlídka centra Lipska, které mnohé z nás překvapilo kombinací moderní a historické architektury. Město je skutečným kulturním centrem. Navštívili jsme kostel sv. Tomáše, kde je pohřben Johann Sebastian Bach, jenž zde prožil část svého života. Někteří pokračovali na univerzitní kampus v centru města.

Odpoledne nás čekala návštěva německé národní knihovny Deutsche Nationalbibliothek, která má dvě části – jednu v Lipsku a druhou ve Frankfurtu



nad Mohanem. Díky moderním technologiím mohou obě pobočky spolupracovat bez ohledu na vzdálenost. Lipská budova byla postavena v letech 1914–1916 podle návrhu Edmunda Waldowa. Vzhledem k velkému množství archivovaných dokumentů byla přistavěna nová křídla, z nichž nejzajímavější je čtvrtý přístavek ve tvaru položené knihy, jehož zrcadlová plocha nádherně odráží okolní prostor. Tento přístavek navrhla architektka Gabriele Glöckler.

Na závěr našeho výletu jsme navštívili Památník Bitvy národů. Ti méně unavení vystoupali na impozantní 91 metrů vysokou žulovou věž, ostatní si užili procházku kolem Jezera slz, ve kterém se věž krásně zrcadlila. Na tomto místě byla v roce 1813 poražena napoleonská vojska v jedné z největších bitev té doby.

Jako každý rok i letošní výjezd přinesl spoustu nových poznatků, inspirace a nových kontaktů s kolegy z knihovnického světa. Už teď se těšíme na ten příští.

Martina Vondráková



Prohlídka jedné z budov německé národní knihovny Deutsche Nationalbibliothek (DNB) v Lipsku  
Foto © archiv knihovny

# Dolánky slaví knihovnické zlato

**Zdeňka Hozáková** z Místní knihovny v Dolánkách nad Ohří získala první místo v soutěži Knihovnik Ústeckého kraje 2024. Toto prestižní ocenění, udělované od roku 2015 Knihovnou Ústeckého kraje ve spolupráci s krajem a organizací SKIP – Drsný Sever, vyzdvihuje knihovníky z malých obcí do 5 000 obyvatel za jejich přístup ke čtenářům a podporu komunitních aktivit. Vyhlášení výsledků a předání „knihovnických oskarů“ proběhlo 7. října 2024 v Knihovně Ústeckého kraje.

## **Jaký byl váš první pocit, když jste zjistila, že jste Knihovnicem Ústeckého kraje 2024? Bylo to spíš: „Hurá!“ nebo: „A co teď?“**

Nikdy by mě nenapadlo, že bych mohla být nominována na Knihovnici roku, a už vůbec ne, že bych vyhrála první místo. Naše knihovna je přece jedna z nejmenších! A i když jsem zvyklá na pozornost díky našim akcím, být oceňována, to bylo úplně jiné. Stále mi to ještě nedošlo.

## **Jak byste popsala knihovnu v Dolánkách? Je to spíš tichý ostrůvek klidu, nebo místo, kde to žije a pořád se něco děje?**

V Dolánkách je to jako na houpačce. Někdy je tu klid a máte knihovnu jen pro sebe, jindy je tu nával a já nevím, co dřív. Nikomu se nechce domů! Nikdy nevíte, co vás daný týden čeká.

## **Říká se, že knihovny nejsou jen o knihách, ale i o lidech. Co vás nejvíc těší na práci s vašimi čtenáři? Pamatujete si na nějaké výjimečné setkání?**

Je to pravda, není to jen o půjčování knih. Musíte se věnovat každému podle jeho potřeb – někdy jen popovídat nebo se převtělit do dítěte. To je pro mě součástí té krásy, kterou tato práce přináší.

## **Pracujete v malé obci, kde se všichni znají. Není někdy těžké oddělit práci od osobního života? Nebo právě naopak – je to výhoda?**

Určitě je to výhoda. V malé knihovně všechny znám a mám je moc ráda. Chodí k nám i chalupářky, což je vždy příjemné. A když někdo dluží knihu, mám na každého kontakt!

## **Jaké to je být tak trochu „kulturním motorem“ Dolánek? Máte pocit, že by obec bez knihovny přišla o něco důležitého?**

Po volbách jsem se snažila ve spolupráci s kulturní komisí všechno táhnout, aby to nebylo jen na bedrech starostky a místostarostky, které toho mají hodně. Díky jejich podpoře a nápadům se nám podařilo vytvořit spoustu skvělých akcí. Jsem za to moc vděčná!

## **Je něco, co vás na téhle práci pořád baví a nikdy neomrzí? A naopak, co vám občas dá zabrat?**

Baví mě úplně všechno. Knihy mám ráda, lidi mám ráda a jsem nadšená, když se lidé baví a jsou spokojení. Největší výzvou je ale dát dohromady lidi, kteří se dokážou domluvit a společně připravit skvělou akci.

## **Kdyby na vás přišlo vedení obce s otázkou: „Máme víc peněz, co byste chtěla v knihovně vylepšit?“, co byste udělala?**

Knihovnu mám kompletně zrekonstruovanou – od stropu až po podlahu, včetně podlahového topení, takže si nemám na co stěžovat. Kdyby ale přece jen na úřadu našli nějaké peníze, určitě bych je využila na nový nábytek nebo počítač s tiskárnou.

## **Co je na práci knihovníka nejlepší?**

Nejlepší na tom je, že knihovník je nejen v kontaktu s knihami, ale především s lidmi. A je krásné vidět, jak se čtenáři, zvláště děti, ztotožňují s knihami a užívají si atmosféru knihovny.

## **Máte nějakou knížku, která je pro vás srdcovka? Něco, co doporučíte každému, kdo vejde do vaší knihovny?**

Mám ráda pohádky a romantiku. Klidně i trochu lechtivou. Srdcovku jsem ale asi ještě nepotkala.

## **Když nejste obklopená knihami a lidmi, co vás baví a co vám dobíjí energii?**

Energii si dobívám hudbou a zahrádkou. To je můj motor. Určitě mě můžete potkat v Dolánkách s Otíkovskými sluchátky na uších a kárkou při cestě na zahrádku.

mm



Společná radost! Oceněná knihovnice Zdeňka Hozáková (vpravo) a starostka Dolánek n. O. Eva Čtrnáctá během slavnostního večera v KÚK

### I v knihovně je legrace

Knihovna je obecně vnímána jako seriózní instituce, posvátný stánek literatury, knih a informací. Knihovnice jsou považovány za lehce suchopárné intelektuálky, které zrovna neoplývají smyslem pro humor. Ale věřte nebo ne, není tomu tak.

Právě tehdy, kdy se protínají cesty čtenářů a knihovnic, nezdědka vznikají situace, kterým se prostě nejde nezasmát. Nedávno jsem našla v šuplíku sešit, kam jsem si veselé zážitky z knihovničení zapisovala. Zde malý výběr z nich.

Jednou na oddělení vtrhl zadýchaný studentík a vypálil na kolegyni:

„Dobrý den, prosím vás, máte ještě Babičku?“

Knihovnice, ač přesně věděla, co má na mysli, neodolala a odpověděla:

„Já už ne. A vy?“

Jindy vešla do knihovny studentka, rozhlédla se a nonšalantně pronesla:

„Prosím vás, našla jsem si, že tu máte Idiota, je tu ještě?“

Kolegyně se kousla do rtu, aby zůstala vážná, ale po chvíli se smíchem přiznala:

„Podívám se, ale myslím, že už odešel.“

Před pár lety jsem měla kancelář u telefonní ústředny. Spojovala jsem hovory čtenářů na jednotlivá oddělení. Zazvoní telefon a já se ohlásím:

„Knihovna Karla Hynka Máchy, dobrý den.“

Na druhé straně se ozve mužský hlas:

„Prosím vás, nevíte, jestli jsem v přízemí?“

A jednou přišel požadavek na spojení „na fantastické oddělení“. Nedalo mi to a zeptala jsem se:

„A které to podle vás je?“

Bylo mi jasné, že pán myslí oddělení vědecko-fantastické literatury, ale jeho odpověď mě rozesmála:

„Noo, to je tam, kde půjčujou ty knihy, co se nikdy nestaly.“

Dlužno dodat, že někdy „odbourají“ knihovnice samy sebe. Nikdy nezapomenu, jak kolegyně velmi důležitě pravila někomu do telefonu:

„Tak já to domluvím. Dejte mi **na mě** číslo a já se vám ozvu.“

Jiná, když přihlašovala asi dvanáctiletou holčičku, chtěla zjistit datum narození, ale z jejích úst vypadlo:

„A jak jsi se narodila?“

Bylo to asi před patnácti lety, takže holčička na ni jen vykulila oči. Dnes už by jí to asi bez uzardění vysvětlila.

Na poradě ke kostýmům na Noc s Andersenem nás rozesmála kolegyně, která s povzdechem prohlásila:  
 „Já teda nevím, za co půjdu. Chtěla jsem být Ohnivec, ale nesehnala jsem oranžovou **hlavu** na vlasy.“

Ale největší perla přišla, když jsem dělala nové objednávky knih. Narazila jsem na titul „Jak se dožít sta let“ a radostně pronesla:  
 „Tohle určitě objednáám! To se nám i čtenářům bude hodit.“  
 Kolegyně vedle mě se zděsila:  
 „Proboha, to nekupuj... žít do sta let... to by mě zabilo!“

Humor je prý kořením života – a já s tímto pořekadlem plně souhlasím. Přeji vám, milí čtenáři, aby tohle „koření“ nechybělo ani ve vašem štedrovečerním menu, ani ve všedních pokrmech každodenního života. A pokud vám náhodou dochází, zastavte se u nás v knihovně – ke každé výpůjčce vám s radostí přidáme špetku úsměvu a smíchu zcela zdarma.

S úsměvem na viděnou v knihovně!  
 Eva Dolejšová



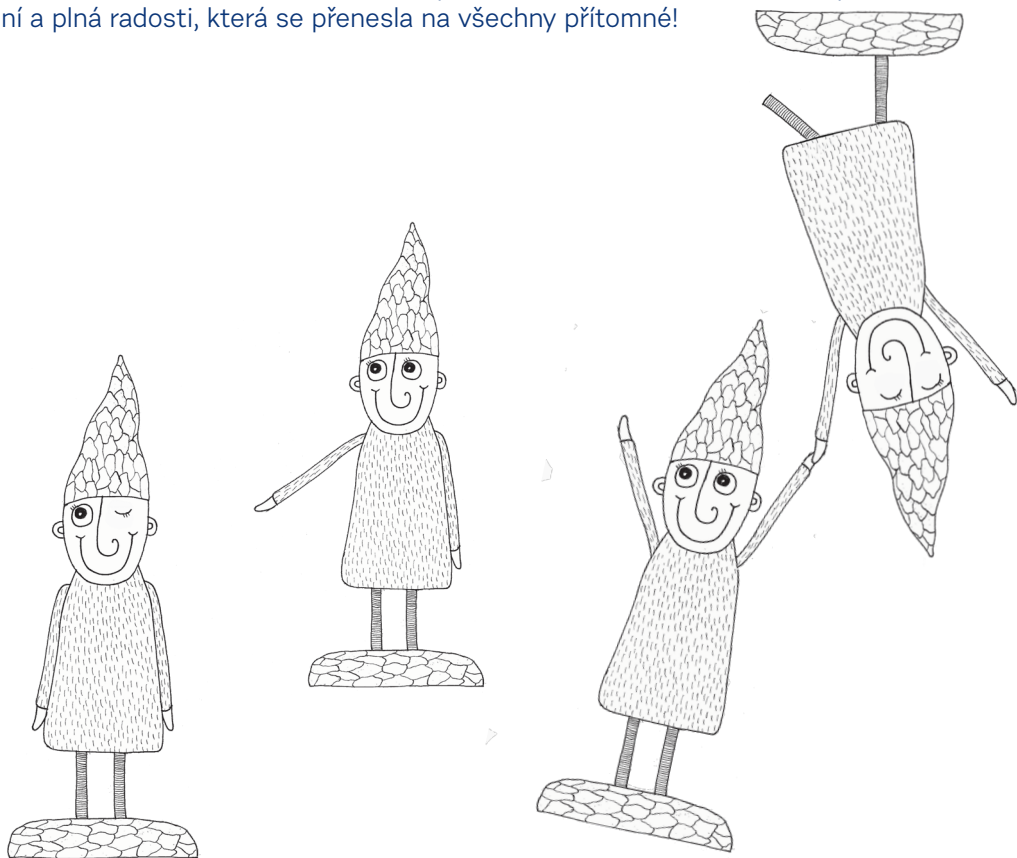
Eva konečně našla Idiota! [pozn. red.]

### Dětské oddělení prošlo proměnou

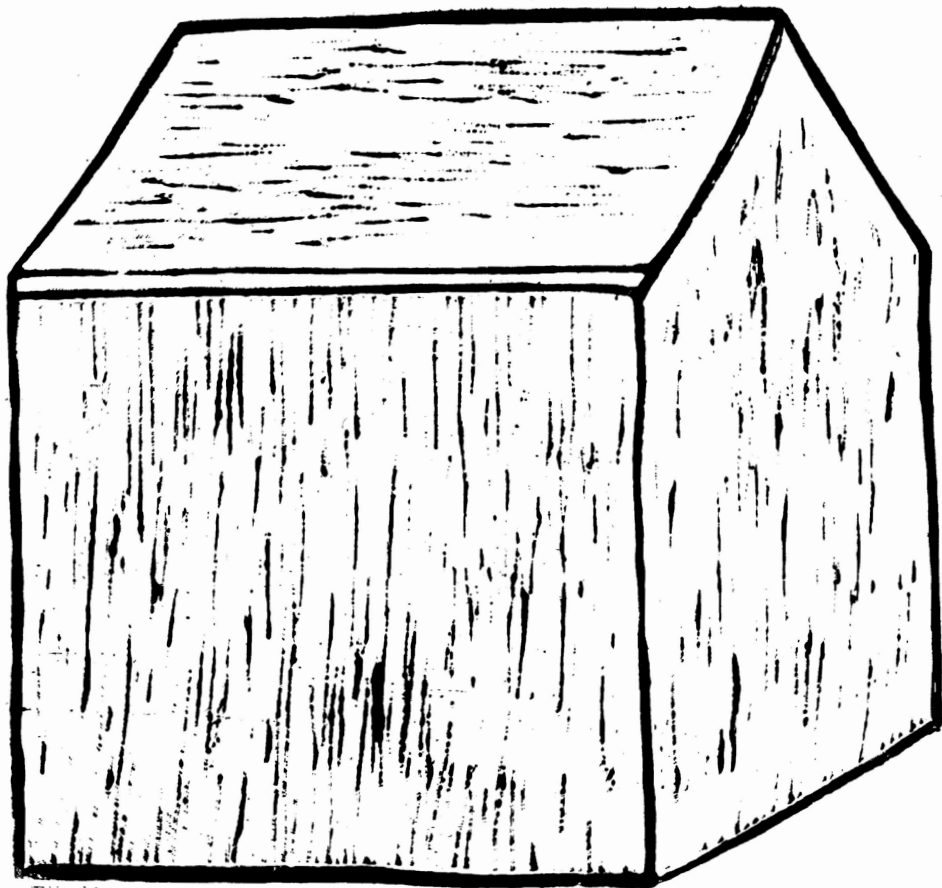
Během letošních letních prázdnin prošlo dětské oddělení knihovny výraznou proměnou. „Snažili jsme se vytvořit pro děti a mládež prostředí, kde si budou rády číst, tvořit i odpočívat. Mysleli jsme i na starší školáky, kteří sem často zavítají mezi školou a kroužky. Nová podlaha dodala místnosti svěží vzhled a zároveň je praktičtější na údržbu. Přibyly pohodlné sedací taburety od českého výrobce, ale největší atrakcí pro děti jsou rozhodně nové hodiny s kukačkou,“ shrnula ředitelka knihovny Martina Vondráková. „A tím to nekončí! Do budoucna plánujeme místnost ještě zútulnit pomocí dalších dekorací“, dodala.

Oddělením každoročně projde spousta dětí z mateřských i základních škol. Knihovnice nejenže organizují literární besedy a lekce, ale také připravují pestrou nabídku aktivit pro děti v rámci dalších knihovnických akcí, jako je například Svatý Martin s knihovnou, letní festival Města čtou nebo prázdninové tvořivé dílničky.

A jednou z našich nejmilejších tradic, na kterou se těší nejen děti, ale i celý náš tým, je Pasování druháčků na čtenáře. Každý rok na začátku října během Týdne knihoven přivítáme tyto malé žáčky do čtenářského světa. Letos rytíř Dominik pasoval děti z celkem 14 tříd litoměřických základních škol – atmosféra byla slavnostní a plná radosti, která se přenesla na všechny přítomné!



# MOJE KNIHOVNA



## KHM V LITOMĚŘICÍCH

Zvládneš z paměti dotvořit obrázek naší knihovny?  
 Víš, kde a jaká má okna? Kolik jich je? Jak vypadá  
 hlavní vchod? Má nebo nemá balkón?  
 Za mnou máš malou nápovědu.  
 Budu rád, když nám výsledek svého snažení pošleš  
 na e-mail: [vytvarnice@knihovnalitomerice.cz](mailto:vytvarnice@knihovnalitomerice.cz).  
 Těším se!

Tvůj skřítek



# Literární soutěž Máchovou stopou

## 16. ročník

### NA KŘÍDLECH OBÁLEK

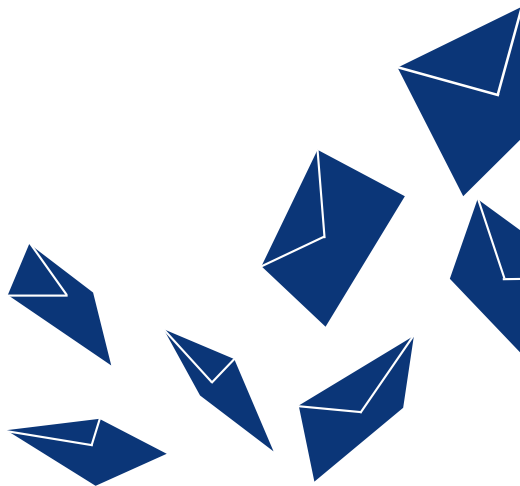
#### O soutěži

Literární soutěž Máchovou stopou má svůj počátek v roce 2009. S nápadem přišla Mgr. Eva Filandrová, pedagožka Střední školy pedagogické, hotelnictví a služeb v Litoměřicích. Již tehdy vzalo soutěž pod svá křídla město a dodnes ji podporuje. Od počátku bylo snahou oslovit dosud neznámé autory, nabídnout jim možnost realizovat jejich nápady, případně jim i pomoci v dalším tvůrčím rozvoji.

V roce 2012 soutěž kompletně převzala Knihovna Karla Hynka Máchy v Litoměřicích. Administrátorem se stal Jaroslav Balvín, který v této funkci setrval až do jubilejního 10. ročníku. Ustálila se také podoba soutěže. Je vyhlašována vždy na jaře, a to ve dvou kategoriích – do 18 let (žáci a studenti středních škol) a v kategorii dospělých. V porotách jednotlivých ročníků zasedaly známé osobnosti literární scény, např. Iva Pekárková, Irena Obermannová, Petra Hůlová, Miloš Urban, Josef Formánek, Petra Soukupová, Markéta Lukášková, Miloš Doležal a další. Letos k nim přibly Markéta Pilátová a Ivana Myšková. Celý ročník byl vždy zakončen slavnostním předáváním cen s krátkým kulturním programem a rozborovým seminářem, v němž porota individuálně hodnotila s autory jejich oceněné práce.

Od roku 2019 je administrátorem soutěže Mgr. Petr Bašus. Soutěž pokračuje v obdobném formátu. Novinkou je,

že na vybrané autory z řad soutěžících čeká kromě věcných cen jako odměna také celodenní kurz tvůrčího psaní. Lektory jsou zkušení autoři (Radek Friedrich, Viktor Špaček, Tereza Boučková, Dana Emingerová, Radek Malý...). Tato součást soutěže je zaštitěna Gymnaziem Josefa Jungmanna v Litoměřicích s finanční pomocí Ústecké komunitní nadace a společnosti Hennlich Litoměřice.





# Porota



**Petr Bašus**  
(nar. 1966)

Organizátor,  
administrátor  
a porotce soutěže  
Máchovou stopou.  
Učitel českého jazyka  
a dějepisu  
na Gymnáziu  
Josefa Jungmanna  
v Litoměřicích,  
kde také žije.



**Ivana Myšková**  
(nar. 1981)

Spisovatelka  
a novinářka.  
Vystudovala tvůrčí  
psaní a mediální  
komunikaci  
na Literární akademii  
Josefa Škvoreckého  
v Praze. Pracovala  
v Českém rozhlase.  
Píše povídky,  
má za sebou  
i rozhlasovou hru.



**Markéta Pilátová**  
(nar. 1973)

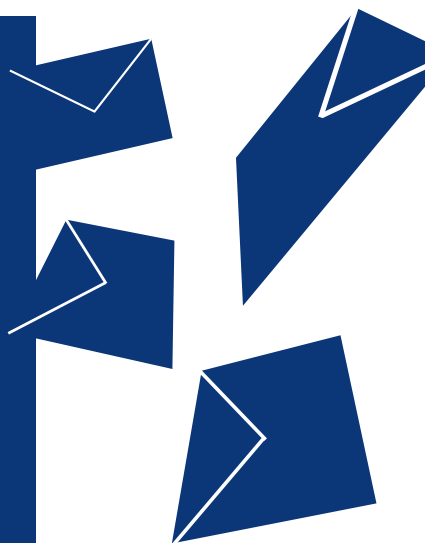
Spisovatelka a novi-  
nářka, autorka knih  
pro děti. Po studiích  
romanistiky působila  
ve španělsky mluvících  
zemích, zabývá se  
i překlady hispánských  
autorů. Sama píše  
prózu, poezii, písňové  
texty. Již dvakrát byla  
nominována na Magnesii  
literu a cenu Josefa  
Škvoreckého.

## Výsledky kategorie Žáci a studenti

v kategorii soutěžilo 31 autorů/autorek  
1/ David Seltenreich (Praha)  
2/ Sára Sweney (Štěpánov)  
3/ Zuzana Marešová (Čížkovice)

## Výsledky kategorie Dospělí

v kategorii soutěžilo 47 autorů/autorek  
1/ Pavel Šuba (Kladno)  
2/ Štěpán Klinkovský (Uherské Hradiště)  
3/ Zdeňka Hucková (České Budějovice)





**David Seltenreich**

/ 1. místo

Studuji na pražském gymnáziu Budějovická. Mým hlavním koníčkem je vedle literatury také divadlo a umělecký přednes. Psaní se věnuji přibližně od času covidové karantény a pravidelně se účastním všemožných literárních soutěží. Většinou (ač ne výhradně) jsou to příběhy spíše absurdního ražení, plné malých rázovitých a pýchou nadmutých figurek, jako je tomu i v této povídce. Jejich primárním cílem je čtenáře (i autora) pobavit, současně však přimět k zamyšlení nad naší často poněkud směšnou pýchou.



**Sára Sweny**

/ 2. místo

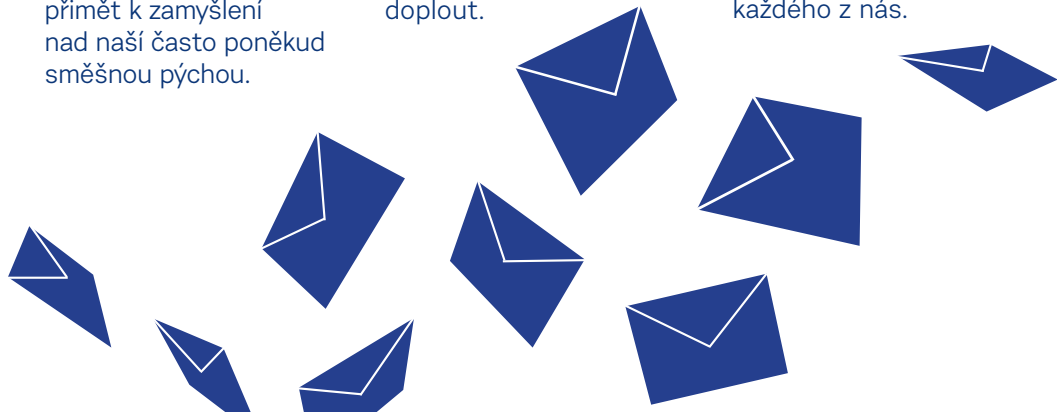
Příběhy sice vymyslím odjakživa, ale zapisovat jsem je začala až před dvěma lety po vzoru kamarádky. Musím říct, že mě to nesmírně naplňuje. Poslední dobou mám nové nápady neustále. Ani nevím, jaký žánr mi nejvíc sedí; mě první dokončené literární dílo pojednávalo o tajné vesnici – někdy ale vymyslím zážitky smyšlené hudební skupině a jindy zase přemýšlím o šíleném dobrodružství na dalekém ostrově, kam bych chtěla na malé loďce doplout.



**Zuzana Marešová**

/ 3. místo

Nikdy jsem velkou zálibu ve psaní neměla. Až za poslední dva roky, co jsem si začala psát vlastní deník, jsem si uvědomila, jak moc mě to baví a jak moc čtení a psaní potřebuji. V knížkách nacházím kvalitní čas na zamyšlení a k sebereflexi. Fascinuje mě čtení cizích myšlenek, ze kterých se mohu obohatit, a zároveň je pro mě čest sdělovat druhým to, na co jsem už sama přišla. Mám ráda hluboké myšlenky, jež se týkají bytí a žití každého z nás.



**Pavel Šuba**

/ 1. místo

Mým prvním literárním počinem byl pocitopis Uštknutí Saharou (2017) o hledání malého prince v poušti i v sobě. Stejně jako Sahara jsou mou celoživotní láskou Jeseníky. Pátrání po historii zaniklé osady jsem zúročil v románu Klíč k Morgenlandu (2022). Zabýval jsem se také ne příliš známou kapitolou dějin Krnova – konkrétně divokým poválečným odsunem z této oblasti. Vznikla z toho kniha Na sudetských horách se nezpívá (2023).

**Štěpán Klinkovský**

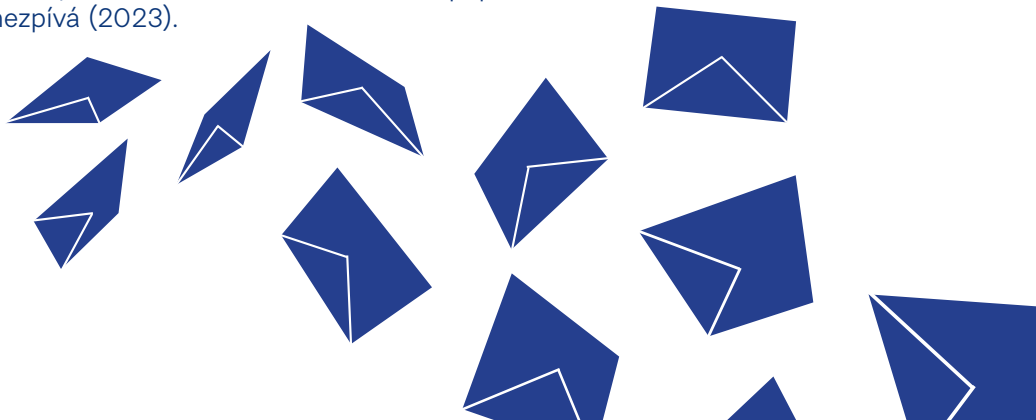
/ 2. místo

V civilním životě studuji divadlo, trouším slovní hříčky a obnošuji svetry. Vyhledávám literaturu, která otevírá cestu k pozapomenutým skulinám lidského já. Totéž mě zajímá i při psaní. Ve svých povídkách dávám tvar tomu, co bývá velmi abstraktní – někdy se to může stát i samotnou postavou. Není pro mě podstatné, zda si čtenář dané jevy dovede sám vysvětlit. Stačí, když v něm příběh něco probudí, třebaš nepopsatelného.

**Zdeňka Hucková**

/ 3. místo

Čtu odjakživa, ale píšu od covidu. V psaní jsem našla báječný způsob cestování, aniž musím balit kufry. Dávám přednost povídkám, líbí se mi jejich pestrost a variabilita. Jednou za měsíc se setkávám s přáteli, kteří píší haiku. Poměříme své básně a volíme tu, která mezi námi v danou chvíli nejvíc rezonuje. Je to krásný čas spojení přátelství a literatury.



1. místo v kategorii Žáci a studenti

### **Spisovatel Koloušek vyřizuje korespondenci**

David Seltenreich

*Tážete se mne, pane redaktore, jaká je má oblíbená kniha – co rád čtu. Poněkud paradoxní, nezdá se vám? Ptát se spisovatele na jeho oblíbenou knihu. Budu to muset pojednat trochu obšírněji.*

*Takto a ještě jinak spisovatel Koloušek uvažoval, pohroužen do koženého křesla.*

*Jsme my spisovatelé na tom tak bídně, přemítal, že na každé literární dílo hledíme již jen perspektivou prachsprostého řemesla, nenalézaje a snad ani nehledaje v něm jakékoli hlubší poselství, neb vedeni vlastními pisatelskými zkušenostmi víme předem, že tam ani žádné takové najíti nelze. Ovšem nebyl jsem vždy spisovatelem, to si musíme povědět na rovinu. Byly časy (a že to byla nějaká doba), kdy jsem byl jedním z oněch průměrných, kteří rozplývají se nad každým brakem, jež je jim předložen, a hledají v něm naivně krásu a morální vzor.*

*Vyvíjel jsem se jako každý čtenář, který v sedmnácti letech přečte Werthera, div že si u toho neprožene kuli hlavou, a následně o něm hodiny a hodiny rozpráví se známými a přáteli, většinou stejně ztracenými bytostmi.*

*Když oni četli Čapka, četl jsem Čapka, když oni četli Dickense, trávil jsem též až ostudné množství času disputacemi o tom, jaké barvy byl kabátek Olivera Twista. Když se na univerzitě četl a obdivoval Kapitál, četl jsem a obdivoval se Kapitálu.*

*To je však etapa, o které mluvit nechci. Ve svých třiceti letech objevil jsem totiž krásu vlastní literární tvorby, a když jsem shledal, že věru nejsem v tomto oboru nejhorsí, plivl jsem na všechny Camuse a jim podobné laciné grafomany, protože nyní mám čtivo lepší.*

*Vracím se nyní obloukem k původní myšlence, která říká, že literární díla nenesou žádný smysl ani poselství a že hledat je v něm je hloupost. Není to tak úplně pravda. Na to jsem přišel poté, co jsem si přečetl svůj vlastní román V tenatech chlupaté anakondy, který mne přesvědčil o opaku. Smím-li proto tuto stať preformulovat, tázal se vlastně sám sebe zadumane, není děl, jež by nesly mravní sdělení s výjimkou prací mých.*

*Zastavil se nyní na chvílku ve svém pochodovém cvičení, aby mohl alespoň na několik okamžiků v klidu zavzpomínat. Zřetelně si uvědomoval, že se tehdy až rozplakal, když si toto dílo po sobě přečetl, protože zcela upřímně ani neočekával, že by čtenářský prožitek z této knihy mohl být až tak intenzivní. A z toho přesně odvíjí se od té doby jeho čtenářský vkus, tzv. filozofie čtenáře.*

*Od chvíle, co jsem si toto dílo přečetl, setrval jsem v přesvědčení, že se jedná o nejlepší román, který byl kdy napsán. Přečetl jsem si proto tuto knihu po sobě ještě podruhé, a když jsem se i po třetím přečtení ujistil o genialitě tohoto díla,*

nebylo již cesty zpět. Přečetl jsem si pro srovnání cosi od jistého Kundery, ale kvalitativně se jednalo ve srovnání s mým literárním opusem jen o nezapný žert. Má čtenářská dráha byla tímto předurčena. Sbohem, vy všichni nedomrlí pisálci, jak jsem jen mohl obětovat vám tolik svého času a energie?! Sbohem, vy nechutní literární slintalové, nyní začala nová éra, nyní přišel na scénu Koloušek!

Hned si intuitivně vykračoval o něco svěžeji při těchto myšlenkách.

Bohužel však musím říci, že jsem po jisté době shledal, že mě tyto mé čtenářské preference začínají nepříjemně svazovat. Inu, jak se říká, co si člověk nenapíše sám, to nemá. Je to však časově velmi náročné, kreativní tvorba zabere o mnoho více hodin než čtení těch samých stránek a na to já doplácím. Všechna svá dosavadní díla jsem si přečetl už několikrát a na další čekám, neb nemám nyní dost sil, obzvláště poté, co jsem musel v dubnu v potu tváře dokončovat román V tenatech slizké tarantule.

(Ten vám mimochodem vřele doporučuji – možná že právě tento titul může být odpovědí na vaši otázku).

Jistou výhodou tohoto přístupu nepochybně je fakt, že mohu číst přesně to, co si přeji. Tedy že mám-li zrovna chuť na bukolický román nebo chci-li si přečíst něco od Kiplinga, napíšu si jednoduše bukolický román v kiplingovském stylu, několikanásobně lépe, než by to zvládl sám Kipling. Jsem zkrátka geniální a všestranný autor, to je celé tajemství. Ovšem, jak už jsem

poznal – čas je tím problémem. Čas, ach ten čas, litoval. Kdyby ho jen bylo více, aby mohl přečíst všechny ty knihy, které si chtěl napsat. Ach, ach.

Vytáhl papír, aby mohl své moudré myšlenky naň přenést a koutkem oka zahlédl redaktorův dotaz. V listě stálo, že celé vyjádření má mít jen 180 znaků. Pochopitelně jej to rozrušilo, tolik krásného toho chtěl napsat tím nejvytříbenějším stylem a najednou je takto nesmyslně omezen. Navíc jak si to ten člověk dovoluje, oslovit spisovatele světového formátu a nabídnout mu jen takhle nezapně krátký rozsah?

Ale jistě, ona je to jen anketa, viděl. Mohl jsem si to také přečíst lépe, že, honilo se mu hlavou. Nemusel jsem tomu člověku obětovat tolik drahocenných minut. Mohl jsem si zatím napsat tu povídku, co si ji chci večer přečíst. Ale co s tím taky teď, že, do 180 znaků to prostě nějak vměstnám.

Tu se však ozvala jeho čest, to přeci nejde. Jen 180 znaků! Vždyť to je spisovatele nehodné!

Chvilí s ní Koloušek bojoval, ale pak uznal, že má pravdu.

Přinesl velikou krabici. Vyjádří se panu redaktorovi jinak, názorněji!

Vzal celou řadu svých knih, od tenat chluapaté anakondy až po tenata slizké tarantule, bylo jich celkem něco přes třicet a vážit musely aspoň dvacet kilogramů. Naskládal je dovnitř a přiložil fakturu. Celé to pak poslal do redakce onoho periodika.

Na dobírku.

2. místo  
v kategorii Žáci a studenti

### **Dopisy a potkání**

Sára Sweney  
(úryvek)

*Drahý cowboyi,*

*živě si tě v tom westernovém městečku dokážu představit. Nevadilo by, kdybys napsal v jakém přesně? Ráda bych se přišla podívat, jednak protože jsem ještě v žádném nebyla a taky tě chci po těch letech znova potkat. Je mi líto, že už tě to tolik nebaví. Byla bych strašně ráda, kdybys mi úryvek svého snu poslal.*

*Briketa*

*Drahá Briketo,*

*když tedy chceš, tady je jeden z mých snů: Konečně jsem ji potkal. Řekl bych, že tu „pravou“.*

*„Tak jo. Vypadá to možná strašidelně, ale není – spíš to je pěkné hustý. Aspoň podle mě. Už ani nevím, kolik let jsem to cvičila... Nebojíš se potkanů, že ne?“*

*Už jsem o ní věděl, že potkan je její nejoblíbenější zvíře a že jich pár doma má, ale vůbec jsem netušil, co se chystala udělat. „Tak, počkej chvíli,“ řekla a otevřela velká dřevěná vrata. Musela být nachystaná, protože hned v chodbě popadla píšťalu původně položenou na sudu.*

*„Umíš na to hrát?“ zeptala se.*

*„Ne,“ odvětil jsem, „kdysi jsem hrával na housle, ale...“*

*Vůbec mě nevnímala a přiložila si hudební nástroj k ústům. Začala pískat Vltavu a šlo vidět, že do hudební školy zrovna na píšťalku nechodila. Pak přišla ta zajímavější část. Zprvu jsem si všiml jen zvuku, zněl, jako kdyby se něco malého sbíhalo do něčeho velkého. Asi padesát potkanů se vyřítlo ze dveří a všichni očičkama hleděli na muzikantku.*



3. místo  
v kategorii Žáci a studenti

### Poštovní holub

Zuzana Marešová

(úryvek)

*Ticho. Špína. Bláto. Poslední záblesky slunce a lehký větřík. Tento příjemný vánek náhle vystřídal silný proud větru. Nadnášel vlasy ležících tak zuřivě, jako by je popouzel k životu. Jako by jim předával svůj záblesk naděje. Je ovšem snažení větru natolik silné, aby postavilo vyčerpané opět na nohy? Bylo po boji.*

*V dálce se ozývaly něco jako povely velitelů a ospalé pochodování přeživších. Co je asi tak čeká teď? Kde dnes přespí? A kam je válka zavede dál? Tím se ovšem naši zapomenutí na poli již nezaobírali. Už i vítr to s nimi vzdal. Na nebi se začal pomalu vybarvovat malebný západ slunce. Bylo to mísení světle růžové s oranžovou, částmi vystupovala i jemná šeříková až levandulová. „Jaký předivný umělec jsi, Pane náš, Ty Stvořiteli nebe i země, ty který v pravý čas dáváš i bereš...“, modlil se vojín se zelenýma očima. Vypadal až podivuhodně klidně. Vyrovnaně. Obtížně se přetočil na bok a pravou paži si strčil pod hlavu jako polštář. Ulevilo se mu snad? Nad čím asi přemýšlí? Lituje něčeho, co udělal? Mrzí ho něco, co nestihl zažít? Ne. Zdá se, že přemýšlí nad něčím úplně jiným.*



### 1. místo v kategorii Dospělí

#### **O mý schránce**

Pavel Šuba

*Prosím! Napište mi dopis. Bude to pro mne takový milý rozptýlení. Jako ho mívají občas vedle. Stačí pár řádek. Nebo celý román, jak chcete. Času mám habaděj. Napište mi o jakýmkoli soužení nebo tajemství. Klíďo i nejtajnějším. Fakt! Nebojte se. U mě je všechno jako v hrobě. OK, může se to zdát trochu bláznivý, psát mi. Materialisti budou tvrdit, že je to naprosto zbytečný, nerentabilní, ale to je bohapustej omyl! Že schránku nevybírám, dopisy nezlepují? To neznamená, že je nečtu! Jo, já vím, od mala mi říkali, že jsem tak trochu blázen. Ale už nejsem! Fakt!*

*Na začátku mi vytanul jen takovej rychlonápad, živelnej fór – nechat si přišroubovat domovní schránku takhle zezadu, řeklo by se netradičně. Nikdo kolem dokola, kam až bych dohlídnul, ji takhle nemá. Opravdu nikdo. I toho řemeslníka jsem musel drahnou chvílí přemlouvat. Uznávám, že instalovat kastlík na poštu někde, kde nežijete, může bejt trochu divný. Takže se ten montérkář samozřejmě ošival, prej jestli je to legální, což jsem mu snadno rozmluvil, citoval mu, že co není ze zákona zakázáno, je povoleno. On zas, že domovní schránka je přeci od slova domovní. Tak jsem mu zalepil hubu pětibábou bé dé, jako bez dokladu, což teda úplně legální není, ale v tomhle případě mu to zas tak nevadilo. Jenom hudral, že je to teda dóst ujetý. Dvě doury, dvě hmoždinky, dva šroubky, akučka zabzučela, Božena v kapse a tradá, co víc si mohl přát?!*

*Nebojte se a napište mi. Schránku mám, jméno krásně čitelný, jako malovaný. A poštačka už ke mně trefí. Teda napoprvý taky špačkovala, že spíš trefí ji – z toho, jak lidi nevědí, co roupama dělat, že je to dost špatně placená procházka, a jak mě má asi najít, hledat jméno po jménu, když tady nemám ani číslo popisný. Ale nakonec ten flek našla, uznala, že je to adresa trvalýho bydliště, a dnes by ke mně docupitala i poslepu.*

*Zpočátku mi tam lidi házeli spíš bordel. Fakani kamínky a klacíky, pubescenti vajgly, občas šprcky – použitý(!), vtipálci rádobyvtipný vzkazy jako: vydrž, napíšu později; doufám, že udržíš tajemství; klíč pro šifru ukládám do mrtvý schránky; nadosmrti dobrý... Ale tehdy jsem našťestí ještě kastlík vybíral vlastnoručně. Tyhlety blbinky umlkly pár dní po tom, co mě premiérově našla ta poštačka a doručila mi první opravděnskej dopis. Parte. Měl jsem všechno domluvený. S pohřební službou. I s kameníkem. Dostal zaplácino dopředu, že k mému jménu, příjmení a datu narození doklepne i to finální, s křížkem, po funuse, až na to přijde. Však mi taky potom šupnul do tý schránky fakturu s razítkem „uhrazeno, neplaťte!“, nevím, jestli protože byl pedant, nebo měl i morbidní smysl pro humor. No, každopádně od té doby, co mám svou novou adresu celou v cajku, pěkně pozlacenou, jsou teďkonc lidi obezřetnější a nehážou tam kdejakou capinu. Asi z pověřivosti.*



*Píšíou mi hlavně starý známý, jako spíš starý báby, protože chlapi neměli obecně nikdy moc psavecký sklony. Ono ani těch bejvalek moc není, většina jich polehává někde kolem. Ty samozřejmě nepíšíou, ale těch několik pozůstalejch, co ještě žije, sem tam pár roztřesených řádek sesmolí. Většinou nevbtěžujou pošťačku a došouraj se rekomando, teda jako osobně, protože do vlastních rukou už od oněch pozlacených časů logicky nepřebírám, že... Psaní mi přečtou, tak napůl huby, aby je náhodou někdo neslyšel a nemyslel si, že jsou taky túlulum a teprve pak ho líznou a hoděj zezádu, dalo by se říct za mramorovou plentou, pěkně obřadně, jako by mi házely svůj hlas.*

*Takže mi klidně něco naškrábejte i vy. Třeba jenom pohlednici! Pěkný pozdrav ze života, nebo tak něco. Ostatně myslím, že každej pořádněj hrob by měl mít, místo všech těch předraženejch sezónních serepetiček, co tam pak hnijou až do dalších Vánoc nebo Dušiček, svůj kastlík na poštu. Je dobrý zůstat ve spojení. Pro všechny případy...*

*No nic. Musím končit. Jsem dneska úplně mrtvej. Pa.*



2. místo v kategorii Dospělí

### Tenká stěna

Štěpán Klinkovský  
(úryvek)

*Když se vydá domů, jdu nahoru k sobě.  
Na stole opravdu leží nějaký papír. Zvedám ho a čtu:*

**Tenkou stěnu ohmatám**

**Odděluje tady, tam**

**Nač tou projít, pro mě snad?**

**Nač se o ni pořezat?**

T.

*Hm. Jaktěživ jsem básně nepsal. Písmo je však, zdá se, moje. Na poslední tečku jsem tak zatlačil, že v papíru zbyla dírka. Pojímá mě divná úzkost. Zvednu telefon a vytočím její číslo.*

*„Promiň, že otravuju. Mám jenom strach být teď sám.“*

*„Taky se bojím,“ ozve se z druhé strany. Hlas však nepatří mé přítelkyni.*

*Na dospělého je moc tenký. Zní to jako dítě. Holčička?*

*„Pustíš mě už dál, prosím? Je mi zima a zpátky se vrátit nesmím. Padám hlady. Co je to ta rodina, něco dobrého? Dáš mi kousek?“*

*S úlekem típnu hovor. Víc než samoty se v tuto chvíli děším toho, že tu sám nejsem. Na okenním parapetu přistane vrána. Zaťuká na sklo. Neťuká. Buší.*

3. místo v kategorii Dospělí

### Pruh

Zdeňka Hucková  
(úryvek)

*„Vlastnictví zavazuje“ připíchl kdosi na nástěnku. Kromě této vybledlé hlášky tam visí jízdní řád linky MHD, která ke stavebnímu úřadu zajíždí, a jídelniček magistrátní stravovny, který kolega pravidelně obměňuje. Štěpán otráveně hodí na stůl kuřecí bagetu, jíž vzdoruje pomyslení, že by se ho měl zdejší režim týkat trvale. Otevře batoh a na nástěnku přišpendlí Wrightův „Dům nad vodopádem“. Takový baráky budu navrhovat, říkával donedávna. Přesněji do zkoušky z pozemního stavitelství. Neprošel ani napotřetí a musel z fakulty odejít, ale vrátí se! Určitě! Zatím sehnal tohle místo na oddělení vyvlastnění a deliktů.*

*„Je to primitivní,“ prohlásil kolega, když mu předával část své agendy, „všechno smázneš stopětatřicítkou.“*

*Štěpán v tu chvíli jen matně tušil, že nejde o ráži pistole, ale o paragraf 135 stavebního zákona. V případě, že stavba v důsledku neutěšeného technického stavu ohrožuje zdraví a životy lidí nebo zvířat, nařídí stavební úřad provedení zabezpečovacích prací anebo odstranění celé stavby. Že to primitivní není, však pochopil brzy. Handrkování s majiteli, hádky při kontrolních prohlídkách a hlavně dopisy. Desítky dopisů. Výzvy, návrhy, rozhodnutí.*



## Závěrečné slovo k 16. ročníku

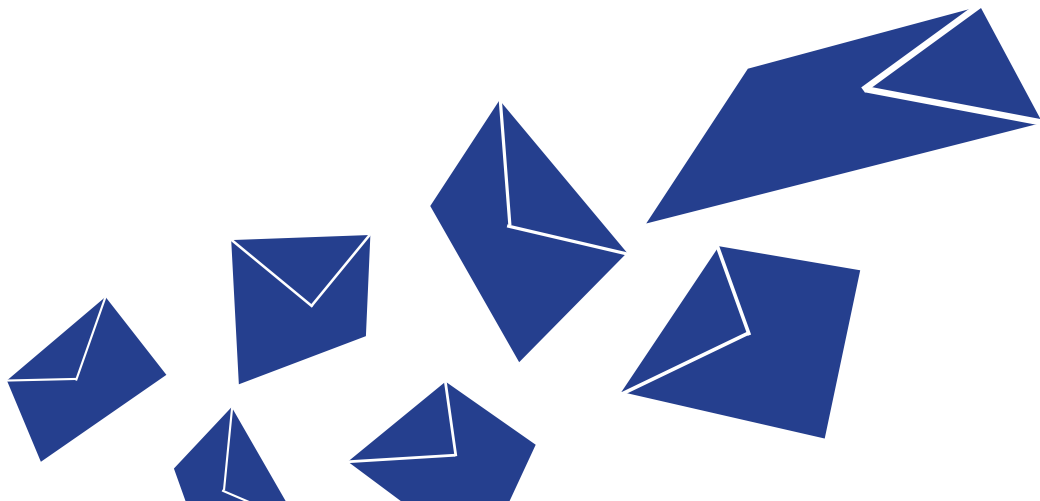
Na křídlech obálek. Vzletný název letošního ročníku literární soutěže měl připomenout velká literární výročí – 100 let od úmrtí Franze Kafky a 80 let od smrti Mileny Jesenské, jejichž vzájemná korespondence je jednou z nejznámějších ve 20. století. S obavami jsem hleděl v průběhu roku k emailové schránce. Nebudou si soutěžící myslet, že text má být o Kafkovi? Nebo kafkovský? Přihlásí se vůbec někdo? A když – neklesne počet přispívajících pod důstojnou mez?

Výsledek však předčil všechna očekávání. Počet prací byl rekordní! Minimálně za posledních pět let. Ke dni uzávěrky dorazilo neuvěřitelných 78 textů, 47 v kategorii dospělých a 31 v kategorii žáků základních a středních škol. Ukázalo se, že motiv dopisu, korespondence či zprávy si našel své autory. Poděkování patří všem přispěvatelům.

Místo v porotě letos přijala Markéta Pilátová, spisovatelka a publicistka, již dvakrát nominovaná na cenu Magnesia Litera. Přestože pracovní velmi vytížená (t.č v USA, kde natáčí reportáže o atmosféře před prezidentskými volbami), zúčastnila se on-line všech porad poroty. Druhou porotkyní se stala Ivana Myšková, autorka povídek, která má za sebou i práci v Českém rozhlasu. Vynést konečný verdikt nebylo jednoduché při tak vysokém počtu textů. I proto nakonec muselo rozhodnout až dodatečné hlasování porotců. Přineslo výsledky, které už znáte.

Vybraní účastníci z obou kategorií byli tradičně odměněni kurzem tvůrčího psaní, letos vedeným Ivanou Myškovou a doc. Radkem Malým. Snad si každý z oceněných i účastníků odnese z Litoměřic hezkou vzpomínku a po návratu domů nalezne novou inspiraci ke svému psaní.

Petr Bašus



# Michal Grunt: „Maluji, co vidím. Důležitější než styl je pro mě proces.“

Michal je litoměřický malíř, samouk, který od září letošního roku vystavuje své obrazy v galerii knihovny. Jeden z nich zachycuje i známou litoměřickou kavárnu – malý výřez z něj najdete přímo na obálce tohoto občasníku. Přesto dnes sedí u stolu v jiné kavárně a připravuje se na rozhovor. Zapínám diktafon.

**Původně jsme se měli sejít v kavárně, kterou jste namaloval na jednom z vašich nejvíce obdivovaných obrazů. Kdybychom tam seděli, jaký by to byl pocit, vrátit se na místo, které se stalo součástí vaší tvorby?**

To místo má pro mě velký význam. Spojil jsem s ním nejen vzpomínky na lidi a atmosféru, ale také na svou první výstavu před asi třemi lety. Ale to místo už dnes není, co bývalo. Změnilo se... A já si chci uchovat vzpomínky na to, jak to vypadalo tenkrát.

**Jak ten obraz vznikl?**

Vznikl po skončení výstavy, když už byla kavárna zavřená. Nerad maluju, když na mě někdo kouká, potřebuji klid, abych se mohl soustředit. Domluvil jsem se tedy s Pétou (*majitelka kavárny Petra Dostalová*), že mi kavárnu otevře. Výstava tam pořád ještě byla, takže jsem tam šel, zavřel se tam a pracoval na obraze. Asi třikrát jsem tam byl.

**Vraťme se ale na začátek. Jak jste se vůbec k malování dostal?**

Vlastně to byla náhoda. Před 14 lety jsem se vrátil z Prahy do Litoměřic. Zjistil jsem, že tady už skoro nikoho neznám, kontakty se rozpadly. Asi

před 8 lety jsem přestal dojíždět za prací. Hledal jsem, co dělat, a narazil jsem na kurz kreslení, který vedla Eva Vopelková. (*Eva Pokorná, roz. Vopelková – grafička a výtvarnice*). Bylo to v ateliéru D65, ten tehdy patřil Báře Beranové. Tak jsem to zkusil – a začal kreslit.

**Takže nikoliv ZUŠka, tehdy možná ještě „liduška“?**

Ne, to mě nikdy moc nechytlo. Na základce jsme měli soudružku, co mě asi spíš odradila, a v ZUŠce jsem po roce skončil. Brácha tam chodil rád k Pisklákovi (*ak. sochař Libor Pisklák*), ale já dostal jiného učitele a ne bavilo mě to. K výtvarnu jsem se vrátil až před čtyřicátkou díky už zmíněné Evě Vopelkové. Na první hodině jsem sotva načrtl nějaký obrys, ale Evička byla skvělá, trpělivě nás vedla. A tak jsem si říkal, že mi to za to stojí, že tam chodit budu. Ne že bych se během té doby nějak zlepšil – kresba pořád není úplně můj kamarád. (*smích*) Strašně se mi ale líbí, když kreslí někdo jiný.

**Tak to je hezké, že vaše malířské začátky jsou spojeny i s knihovnou...**

Jo, pamatuju si, že jsme jednou vyrazili na Knoblošku a Eva mi z knihovny půjčila dvě tuby temper – černou a bílou. Říkal jsem si, jak mám malovat kopce jen černou a bílou? Ale zkusil jsem to. Měl jsem obyčejný tenký papír a výsledek byl strašný. Myslel jsem, že za to můžou barvy nebo štětce, tak jsem šel do papírnictví a koupil si akrylové barvy, aniž bych věděl, co to je. Prostě jsem to zkoušel a paradoxně mě to, jak mi to nešlo, motivovalo pokračovat. Chtěl jsem to vylepšit.

## **Co pro vás znamená možnost tvořit? Nevyplývá to tak trochu i z názvu této výstavy?**

Název výstavy Terapie mi vlastně pomohla vymyslet Eva, když mi položila tuhle otázku. Pro mě malba znamená soustředění na proces, na to, co zrovna dělám, a na problémy, které řeším. Když maluju, tak to není jen o tazích štětcem, ale spíš o přemýšlení, jak se vypořádat s nějakým problémem – třeba jak udělat tenkou čáru nebo jak správně vrstvit barvu. Když se do toho ponořím, dostanu se do stavu, kdy myslím jen na to, co právě dělám.

## **Takže byste řekl, že malba pro vás má terapeutický účel, spíš než snahu se nějak veřejně ukázat?**

Určitě, nemám ambice se nějak ukázat nebo se etablovat jako malíř. Malování mě baví. Malba je asi jediná věc, kdy se opravdu soustředím na to, co dělám a nemám v hlavě nic jiného, takže je to takový docela uklidňující.

## **Jak jste vybíral obrazy pro tuto výstavu? Bylo to těžké rozhodování?**

Tak těžký to nebylo, protože toho mám málo. Maluju vlastně dost zřídka, rozhodně ne tak často, jak bych chtěl. Na téhle výstavě je asi 40 obrázků, což je skoro všechno, co jsem namaloval za poslední tři roky. Jsou tam i některé starší kousky, které jsem maloval ještě před tou předchozí výstavou. S výběrem mi pomohla Eva a vytáhla i nějaké starší obrázky ze skříně. Takže je to průřez mou tvorbou, jak bylo uvedeno v pozvánce na výstavu. Není tam toho moc, pod co bych se s hrdostí podepsal.

**Mimochodem, ta komunita vašich přátel je opravdu velká. Já jsem si během přípravy na rozhovor s vámi dovolila**

## **některé oslovit, třeba právě zmíněnou Evu Pokornou, kterou jsem požádala, aby formulovala otázku pro vás. Vymyslela tuto: V jakém z vašich stylů se cítíte nejlépe, když malujete?**

To je asi nejtěžší otázka, kterou mi mohla položit, protože nevím, jestli se cítím dobře v nějakém konkrétním stylu. Pořád hledám. Dneska je to navíc těžké – na Instagramu i jinde je tolik různých stylů, že jste z toho až přesytení. Sleduju to, inspiruje mě to, někdy něco zkusím, ale vlastně asi žádný svůj styl nemám.

## **Zkoušel jste třeba akvarel?**

Ano, ale akvarel je pro mě těžší než olej. U něj musíte mít dobrou kresbu a těžko to opravíte. Olej je pro mě podobný jako sochařství – začnu s nějakým základním nekonkrétním tvarem, od kterého pak odkrajuji nebo naopak něco přidám, zjistím, že to není ono, a dál opravuji. Olej je tvárný až několik dní.

## **Baví vás experimentovat?**

Baví, ale často mám představu, jak by obraz měl vypadat, a ono si to pak žije vlastním životem. Hodně záleží na podkladu – třeba papír vsakuje olej úplně jinak než olejový šeps, po kterém barva klouže. Když se plátno chová jinak, než bych chtěl, může to být frustrující. Časem jsem se ale naučil přizpůsobit tomu, co mám, ale stejně to většinou dopadne úplně jinak, než bych si přál. Občas je to k lepšímu, a to mám radost, ale častěji je to spíš zklamání.

## **Takže to je vlastně obojí – touha po zvládnutí techniky, ale i ta spontánnost, kdy se to prostě nějak vyvine podle okolností?**

Jo, nejvíc mám radost z věcí, co vzniknou rychle, ty jsou podle mě lepší. Čím

déle maluju, tím to víc „utahuju“ a nakonec to bývá mdlý a nudný. Nejhezčí obrázky jsem udělal třeba za 40 minut v plenéru. Doma mám víc času, ale podle toho to vypadá jinak. Obrazy z ateliéru jsou barevnější, mám víc času, můžu si ty štětce čistit, takže se barvy promíchají úplně jinak, než když maluju venku. Není to tak šedivý, ale příroda je šedivá.

### **Skicujete předem?**

Ne, přípravy mě stresují. Rád začnu rovnou, když mám světlo. I když skicování by bylo užitečné, já to nevyužívám. Venku většinou používám maximálně tři barvy plus bílou, aby barvy byly harmonické. Ale je to hlavně i pro úsporu času a místa v batohu.

### **Sochařina je další oblast vaší tvorby, busty vystavené ve výloze knihovny jsou opravdu krásné. Jak jste se k sochařině dostal?**

Sochařina byla ještě před malováním a kreslením. Jak jsem se k tomu dostal, to ani pořádně nevím.

### **Nebyla to sochařka Alžběta Kumstátová, kdo vás k tomu přivedl? Další z vašich přátel, kterou jsem kromě jiných také poprosila o otázku – Prý, proč nechcete dělat vernisáže k výstavám?**

Bětko to nebyla. Poznal jsem ji právě až později, chtěl jsem se zlepšit a potřeboval rady. Byla moc vstřícná a hodně mi pomohla. Ale co se týče vernisáží – nejsou pro mě. Ani ty, kde jsem jako host. Jsem spíš introvert a mám rád klid a soustředění na tvorbu. Nechci být středem pozornosti, není to o tom, že bych nechtěl lidi pozvat. Před třemi lety mě Petra k vernisáži přesvědčila, ale pozval jsem jen přátele a byla to spíš taková hezká oslava. Když někdo proje-

ví zájem o moje obrazy, rád se s ním setkám osobně, i s cizím člověkem, ale nepotřebuji oficiální akci s davu.

### **Necháváte se nějakým umělcem inspirovat?**

Těch je hodně, většinou jsou to současní autoři. Jezdím na kurzy, dvakrát jsem byl v Itálii, letos v Holandsku za autorem, od kterého mám dokonce dva obrazy, koupil jsem je v Americe. Úžasný člověk a ten kurz byl skvělý.

### **Co vy a knihy? Máte ke čtení blízko?**

Čtu rád. Nedávno jsem dočetl Mlýn na mumie od Petra Stančíka, což byl příjemný oddech po Krvavém poledníku. Zajímavé bylo, že i přes náhodný výběr jsou obě knihy ze stejného roku a částečně se překrývají některými postavami a událostmi.

### **Na čem teď pracujete?**

Slíbil jsem výstavu kamarádovi ze Zlína, který je produktivní malíř. Máme to na příští rok ve Zlíně. Použiju starší obrazy, nic nového tu teď nemám.

### **A co třeba namalovat knihovnu? To je krásná budova.**

Knihovnu? Zvenku? Asi ne.

### **Třeba jednou, až nebudou na náměstí auta...?**

A lidi... jen prázdné náměstí.

mm



foto: archiv Michala Grunta

## Slova si našla cestu

Odkaz sametové revoluce se i po 35 letech nese napříč celou naší společností. Také na workshopu v knihovně, kde jsme se sešly v kruhu žen všech generací, jsme se shodly, že svobodu je vždycky třeba chránit a že je úzce spojená s respektem a odpovědností.

Ocitly jsme se zpátky v minulosti a času nebylo nazbyt. Proto jsme se hned pustily do práce. Abychom si přiblížily, jaké to je, když nemůžeme psát, co chceme, zakázaly jsme použití některých slov. Potom jsme na tři daná témata psaly básně, které jsme v rychlosti (než nám na to přijdou) namnožily a vlastnoručně svázaly krásnou ruční vazbou.

Každá účastnice si pod vedením grafičky a výtvarnice Moniky Kramplové vytvořila vlastní obálku a domů si odnesla nádhernou svobodnou sbírku.

Lektorka Monika snahu ocenila slovy: „Všechny moc hezky vyřešily abstraktní kompozice o tom, jak se pravda, slova derou na povrch, bavilo je ladit barevné a strukturované papíry, vyzkoušely si práci s řezákem – bez kapky krve a celkem přesně! Povedlo se dokončit čtyři ze sedmi sbírek. Tři účastnice musely odejít za dětmi, takže jim zbyl domácí úkol.“

Pracovat v časové tísní pod hrozbou z prozrazení bylo opravdu náročné. Slova, která si našla svou cestu, jsme si mohly opravdu vychutnat až v klidu domova. V bezpečí.

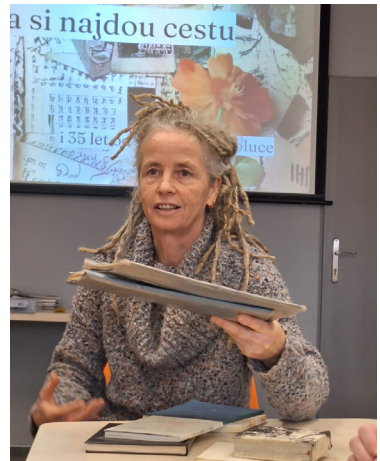
Pokud se s nimi chcete seznámit i vy, možná, že se k nim dostanete v naší knihovně. Pod pultem. Heslo – Jednou budem dál.

Kateřina Minková  
lektorka klubů tvůrčího psaní

Monika Kramplová (čtvrtá zleva)



Kateřina Minková



Během workshopu vzniklo několik krásných textů a básní. Jednu z nich vám přinášíme na zadní straně obálky tohoto vydání jako symbol tvořivosti a svobody.



## Co čtou a poslouchají...

### Miloš Doležal

(1970)

Básník, spisovatel, publicista

Absolvoval FSV UK Praha. Vedle devíti básnických knih se jako publicista věnuje problematice okupace (například v knize Čurda z hlíny) a období komunistické totality (knih o umučeném faráři Josefu Toufarovi Jako bychom dnes zemřít měli se stala v roce 2012 Knihou roku v anketě Lidových novin). Za sbírku Jana bude brzy sbírat lipový květ získal v roce 2023 cenu Magnesia Litera. Žije na Vysočině.

### Co právě čtu?

Právě pobývám na pracovním stipendiu v polském Krakově, kde překládám do českého jazyka básně židovsko-polské básničky Irit Amiel (1931–2021), která na rozdíl od svých rodičů a prarodičů, zavražděných v Treblince, přežila holocaust (podařilo se jí v noci za pomoci polských známých utéct z hlídaného ghetta). V roce 1947 opustila Polsko a žila až do své smrti v Izraeli. Její verše jsou plné vzpomínek na svět před ničivou válkou, na dětství, kamarádky, na hračky, na mrtvé rodiče; pokouší se skrze psaní pochopit existenci zla ve světě a uvědomuje si velice naléhavě, že „všechno začíná slovy – slova mohou zabítet nebo vzkřísit.“

A protože teď pár týdnů bydlím v Polsku, tak si pořizuji polské knížky – zrovna čtu knížku, kterou napsala malířka Ewa Mankowská. Jmenuje se Hana a Dorota a autorka v ní vypráví příběh přátelství dvou mladých malířek, z nichž jedna byla za války Němci zavražděna a druhá přežila a mohla tedy své umění plně rozvinout.

A přivezl jsem si z Čech životopisnou knížku, kterou se chystám číst: Nezval – básník a jeho syn, kterou napsala novinářka Krystyna Wanatowiczová. Jsem velice zvědav, jak se autorka v objemné knize vypořádala s tak složitou osobností, jakou Nezval zajisté byl – avangardista, komunista, erotoman, ctitel Demla, živel, „buldozer“.

### A co poslouchám?

Z otevřeného okna křik dětí z blízkého školního hřiště, polední zvony, šumění větru a v poslední dny se vracím k poslechu filmové hudby polského skladatele Wojciecha Kilara.





### Dan Sywala

(1988)

Novinář, moderátor a jazykový lektor. Pracuje pro ČRo Jazz a ČT Art. Je zčásti srbského původu, absolvoval školu v Bělehradě.

„Právě čtu memoáry chorvatského novináře a literárního kritika Igora Mandiče, kterého mi v květnu doporučili v jednom antikvariátu v chorvatské Rijece. Přestože jsem lektor srbštiny, tak je to i tak pro mě náročné čtení a trvá to, ale baví mě to. Pokud jde o hudbu, tak v posledních měsících často poslouchám nejnovější alba pákistánské zpěvačky a držitelky Grammy za world music Arooj Aftab a britského souljazzového zpěváka Jordana Rakeie. Obě alba jsou za mě kandidáti na desku roku. Z tvrdšího ranku doporučuji novozélandské Ulcerate.“



### Šárka Hieková

(1973)

Autorka historických romancí pro ženy, píšící pod pseudonymem Sarah Parsley. Narodila se v Roudnici nad Labem, trvale žije v Austrálii.

„Ráda čtu to, co i sama píšu, tedy romány se zajímavými zápletkami, silnou hlavní hrdinkou která projde vývojem a pokud je tam i humor, tím lip. Je mi pak jedno, jestli je ten román historický, ze současnosti či fantasy. Mám ráda knihy od Jany Jánské a Sabiny Zelené. Mrazivá náruč a Dám ti noční nebe jsou top. Nebráním se ani povídkám nebo cestopisům, obzvlášť, když jsou zpracované jako román. Například Pošli svíci po řece od Vladky Sacké.“



### Tobiáš Bruno Galia

(2005)

Student 1. ročníku evropských studií a mezinárodních vztahů na MUNI Brno. Hudebník Curly Jazz Quartetu, spoluzakladatel iniciativy Litoměřice aktivně.

„Poslední dobou čtu hlavně odbornou literaturu v rámci svého studia. Třeba knihy jako Evropská unie od P. Fialy, O. Krutílka a M. Pitrové či Terorismus od M. Mareše pro mě představují skvělou pomůcku pro pochopení problematik EU a její bezpečnosti.

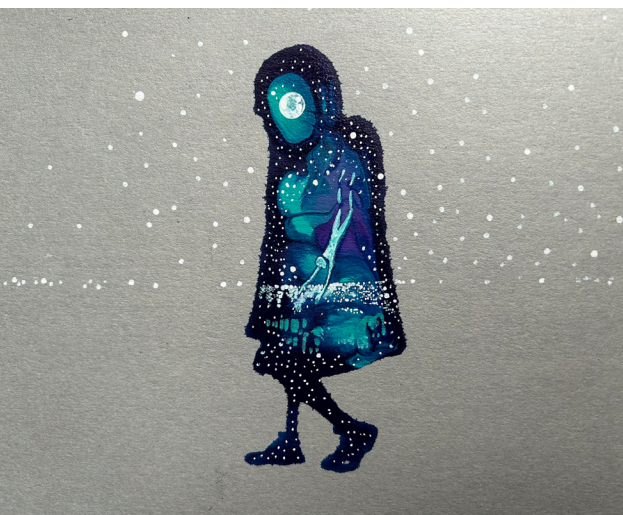
Od obrovského množství textu mi pomáhá ulevit poslouchání jazzu. Charlie Parker, Stan Getz nebo Lester Young jsou legendy, které člověk dokáže poslouchat i hodiny. Při své poslední cestě z Brna jsem poslouchal například výborné album Sonnyho Rollinse z roku 1956 Saxophone Colossus.“

Naše knihovna není jen místem pro milovníky literatury, ale také živým prostorem pro umění. Díky vlastní galerii máme možnost pořádat tři velké výstavy ročně a otevírat tak dveře kreativnímu světu, který inspiruje návštěvníky všech generací.

Letošní rok byl výjimečný. Vystavovali jsme díla Jakuba Königa, známého především jako oceňovaného hudebníka, jehož výtvarná tvorba překvapuje svou hloubkou a výrazem. S radostí jsme také přivítali Michala Grunta, litoměřického rodáka. Jeho práce ukázaly, že na umělecké scéně se rodí nový talent, který stojí za pozornost. Představili jsme i kolektivní výstavu žáků výtvarného oboru ZUŠ Litoměřice, která byla plná energie a čerstvých nápadů.

Těšíme se, že i v dalších letech vám budeme moci přinášet výjimečné umělecké zážitky. Knihovna je totiž nejen domovem příběhů na stránkách, ale také galerií, kde se píšou příběhy umění. Záznam všech výstav můžete najít na samostatných facebookových stránkách @GalerieKHM a na našem webu v sekci Online galerie.

### 08/01 – 30/04 **Jakub König – Co jsem potkal ve tmě**



Hudebník, výtvarník a spisovatel, který se narodil v roce 1978 v České Lípě a od roku 1997 žije v Praze. Výstava „Co jsem potkal ve tmě“ je inspirovaná prací ve změněném stavu vědomí Maitri dýcháním, kterému se autor věnuje posledních deset let. Zároveň se tematicky dotýká sólového alba Hvězdy, které **Jakub König** vydal u Animal Music v září 2023, a propojuje hudební i výtvarnou rovinu jeho tvorby.

### 03/05 – 12/06 **Výstava prací žáků výtvarného oboru ZUŠ Litoměřice, ateliéru Jany Veselé a Jana Choury**

Výtvarné práce žáků z ateliéru Jany Veselé a Jana Choury naplnily prostory knihovny pestrou škálou témat i technik. Výstava představila realistické i abstraktní obrazy, prostorové instalace, keramiku a textilní tvorbu. Zvláštní pozornost si zasloužily oceněné práce z krajské přehlídky i originální díla inspirovaná literaturou a mezilidskými vztahy. Knihovna tak opět nabídla bohatou uměleckou přehlídku talentu mladé generace.

# 06/09 – 20/12 Michal Grunt – Terapie

**Michal Grunt**, litoměřický rodák, se malbě věnuje sedm let. Vystavené obrazy jsou především pokusy o zvládnutí techniky a míchání barev. Nejde o složité kompozice, ale o záznam procesu učení. Většina děl nevznikla s ambicí být vystavena, spíše odrážejí autorovu cestu. Michal se ve své tvorbě často inspiruje přírodou a všedními okamžiky, které přetváří v jednoduché, avšak poutavé obrazy. Jeho práce zároveň ukazují trpělivost a pečlivost, s níž přistupuje k neustálému zdokonalování svých dovedností. Tato výstava je tak nejen pohledem do jeho dosavadní práce, ale i svědectvím o neúnavné snaze posouvat hranice svého umění.



A přestože se do konceptu velkých výstav formátem neřadí, nemůžeme opomenout výjimečný projekt Vítězslava **Fischera – Brabenci a jejich dřevěný svět**. Tato výstava nás zavedla do úchvatného mikrokosmu, který zaujal a pobavil nejen děti, ale i dospělé. Fischerův um modeláře a jeho fascinující zpracování života mravenců byly skutečným překvapením letošního roku.

## **Vítězslav Fischer,**

narozený 14. července 1960 v Ústí nad Labem, se od mládí věnoval modelářství. Šikovnost zdědil po předcích a vyučil se stavebním truhlářem. Po revoluci si založil dílnu na výrobu rámovacích lišt a rámu. Kvůli krizi musel propustit dělníky a část strojů odevzdal do sběru. Začal znovu v garáži, kde během nedostatku zakázek našel únik v tvorbě dřevěných figurek, modelů letadel a lodí, což mu pomohlo překonat těžké období. Díky tomu získal nové nápady, upravil stroje a obnovil výrobu lišt a rámu.



## Vězněm ve svém bytě

Anna Doležalová

Jaký dárek chci ti dát? Až bílá doba přijde k nám.

To kouzlo vprchalo před léty.  
Teď už dávám dary jen sám sobě,  
v podobě slov, která si tahám z hlavy,  
ale ty mi škrtnete,  
tak proč se s nimi trápit?  
Tu černou fixu bych vám sebral,  
jako vy nám...

Sám v malém bytě. Centrum Prahy bývá tiché,  
ale dnes nějak ožívá.

Chtěl jsem psát  
nebo jít brzy spát  
a vzbudit se a nikdy  
nevyjít z bytu.  
Nekoukat tváří v tvář tomuto světu.

Na vánoční tabuli bude volba.  
Volba slov vlastních.  
Našich.  
A žádná nebudou.  
NE.

Báseň vznikla během workshopu  
k oslavám 17. listopadu.  
Více o této inspirativní akci se  
dočtete na 29. straně tohoto **KARLA**.

ISSN 1803-7313



9 771803 731002

